

Výroční zpráva Archivu Židovského muzea v Praze za rok 2023

Sídlo archivu a kontakty: Stroupežnického 290/32, 150 00 Praha 5

Tel.: +420 222 749 211, + 420 257 311 492

E-mail: archive@jewishmuseum.cz

ID datové schránky: s2af6fr

Zřizovatel: Židovské muzeum v Praze, U staré školy 141/1, 110 00 Praha 1

Zařazení v organizační struktuře instituce: Židovské muzeum v Praze – Odbor archivů

Akreditovaný soukromý archiv podle zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Akreditaci vydalo Ministerstvo vnitra dne 1. 2. 2008 (č.j. MV-11810-2/AS-2008) na základě ustanovení § 44 písm. f) a v souladu s ustanovením § 58 a § 80 odst. 5 citovaného zákona.

I. Personální podmínky archivu

vedoucí odboru:

Mgr. Tomáš Bělohlávek

pracovníci:

PhDr. Tomáš Krákora

PhDr. Markéta Novotná, Ph.D.

II. Celkové množství uložených archiválií

V archivu ŽMP je k 31. 12. 2023 evidováno celkem 351 archivních souborů o celkové metrži 673,60 bm; nezpracovaná část (19 archivních souborů) tvoří 107,89 bm (16,02 %), zpracovaná (325 archivních souborů) 565,71 bm (83,98 %), z toho inventarizovaná (31 archivních souborů) 69,16 bm (10,27 %, resp. 12,23 % ze zpracované části). Všechny archivní soubory jsou evidovány v evidenčním statusu 1 jako „archivní soubory v přímé péči instituce, uložené v instituci“. Základní evidence archivních pomůcek obsahuje 336 archivních pomůcek.

III. Výběr, zpracování a využívání archiválií

Výběr archiválií ve skartačním řízení:

Archiv převzal písemnosti z Odboru financí a ekonomických činností (183 šanonů, 2 krabice), Odboru sbírek (80 šanonů), Odbor správy ICT infrastruktury a digitalizačních procesů (1 desky), Odboru archivů (6 šanonů, 2 desky) a Oddělení bezpečnosti (1 kniha). Skartační řízení za rok 2023 proběhlo ve spolupráci s Národním archivem dne 1. 11. 2023. Do skartačního řízení byly navrženy dokumenty z činnosti Židovského muzea v Praze a jeho předchůdce Státního židovského muzea z let 1992-2017 v celkovém rozsahu 14,9 bm. Jako archiválie byly vybrány dokumenty v rozsahu 4,2 bm, které budou trvale uloženy v Archivu Židovského muzea v Praze (vnější změna 5/2023). Ke skartování byly určeny dokumenty s prošlými skartačními lhůtami v úhrnném rozsahu 10,7 bm.

vnější změna 1/2023   314   Židovské muzeum v Praze (2,49 bm, viz výroční zpráva Archivu ŽMP za rok 2022)

vnější změna 5/2023   314   Židovské muzeum v Praze (4,2 bm, viz výše odst. III.)

Výběr archiválií mimo skartační řízení:

Dary:

vnější změna 2/2023   346   Federace židovských obcí v ČR (smlouvy a dokumenty účetní povahy z let 2009–2012, 1,5 bm)

vnější změna 3/2023   321   Davidovič Emil (korespondence a sbírka Ex libris, 0,02 bm)

vnější změna 4/2023   322   Lederer Eduard (blahopřání k 84. narozeninám z roku 1943 a korespondence, 0,01 bm)

vnější změna 6/2023   308   Varia (fotografie židovských nemovitých památek od MUDr. Štěpána Kovaříka z let 1980–2008, 0,15 bm)

vnější změna 7/2023   352   Židovská agentura (žádosti o přesídlení do Izraele z let 1990–2020, 4,20 bm)

Nákupy:

Archiv Židovského muzea v Praze v roce 2023 nezakoupil do svých fondů a sbírek žádné dokumenty.

Zpracování archiválií

Zpracovány/inventarizovány byly tyto fondy a sbírky:

308 Varia – pokračování revize sbírky se zaměřením na kontrolu fyzického stavu a popis archiválií venkovských židovských obcí, svazů židovských obcí a patentů a vyhlášek. Materiál je postupně přemanipulován a nově ukládán. Současně se doplňuje prozatímní inventární seznam. V roce 2023 proběhla revize 5 kartonů (0,55 bm spisového materiálu, č. 2077b–2079b) (T. Krákora).

314 Židovské muzeum v Praze – průběžné pořádání (zařazování písemností převzatých z jednotlivých odborů) a vytváření doplňků k podnikovému fondu. V roce 2023 uspořádáno 38 kartonů s materiály z let 1994–2005 (4,56 bm) a 5 kartonů (0,6 bm) pro období 1945–2005 a 1969–1994 (doplňky) (M. Novotná).

346 Federace židovských obcí v ČR (FŽO) – pořádací práce zahájeny ve 4. čtvrtletí 2022. Během roku 2023 uspořádány materiály jednotlivých židovských obcí (Brno, Děčín, Karlovy Vary, Liberec, Olomouc, Ostrava, Plzeň, Praha, Teplice, Ústí nad Labem) a přidružených organizací (Bejt Simcha, Bejt Praha, Česká unie židovské mládeže, Hakoach, Sdružení židovských vojáků a odbojářů, Ukrývané dítě Hidden Child, Židovská liberální unie, WIZO). Celkem 15 kartonů (1,65 bm) (M. Novotná).

Přepis badatelských listů do databáze, 2 kartony (70. - 80. léta, 1990-1994, 2019).

V průběhu roku 2023 probíhala implementace software ProArchiv17, který bude Archiv ŽMP používat pro pořádání svých archivních fondů a sbírek.

Využívání archiválií, badatelské služby

Archiv navštívilo 53 badatelů (z toho 41 tuzemských a 12 zahraničních), kteří uskutečnili celkem 142 badatelských návštěv. Ke studiu bylo předloženo 1553 evidenčních jednotek ze 73 fondů a sbírek. Bylo zpracováno 11 rešerší a poskytnuto na 115 konzultací a odpovědí na písemné dotazy. Pro badatele bylo vyhotoveno 440 skenů. Zájem badatelů se soustřeďuje především na rodopis, dějiny jednotlivých židovských obcí a dokumentaci židovských nemovitých památek.

IV. Stav archiválií

Z celkového počtu 351 archivních souborů, které archiv ŽMP vede v evidenci NAD, je 256 archivních souborů nepoškozeno a 95 archivních souborů poškozeno. Především se jedná o mechanické poškození (trhliny, přelomení), poškození prachem, také křehkost, lámavost. Je evidováno i poškození plísněmi a hmyzem.

Digitalizace

Systematická digitalizace archivního materiálu je prováděna ve fotodílně muzea. Při výběru archiválií pro digitalizaci se uplatňuje kritérium stáří a badatelské frekvence (postupně jsou digitalizovány nejstarší dochované písemnosti, vybrané pinkasy, knihy obřízek a další archiválie sloužící především pro genealogické bádání). V roce 2023 bylo digitalizováno 92 úředních knih, další spisový materiál či technické výkresy (10708 snímků) a 1 kartotéka (2852 snímků).

Kromě interní digitalizace pokračovalo také externí reformátování úředních knih z archivního fondu Židovské náboženské obce Praha, které provádí od roku 2022 specializovaná digitalizační firma v rámci grantu poskytnutého od významného zahraničního partnera. V roce 2023 bylo v rámci tohoto projektu zdigitalizováno celkem 12 Judiciálních protokolů (7767 digitalizátů). Na webových stránkách <https://collections.jewishmuseum.cz/> jsou tyto manuskripty postupně zpřístupňovány badatelské veřejnosti.

V. Konzervace a restaurování archiválií

Nadále probíhala pravidelná kontrola fyzického stavu spravovaného archivního materiálu, čištění, drobné opravy a výběr k restaurování. V průběhu roku proběhla výměna obalového materiálu u 7 kartonů s úředními knihami (39 ks) z archivního fondu ŽNO Olomouc. V restaurátorské dílně papíru byly restaurovány celkem 4 úřední knihy (Judiciální protokol ŽNO Praha z let 1740–1756, př. č. 120.109; Rejstřík ke Starému židovskému hřbitovu v Praze, oddělení L–M; Pokladní kniha ŽNO Jemnice, př. č. 49.684; Seznam zemřelých ŽNO Strakonice, př. č. 64.597). U 27 úředních knih z fondu ŽNO Třebíč proběhlo čištění a drobné opravy.

VI. Odborné aktivity

Delimitace

Archiv jednal s odborem archivní správy a spisové služby MV ČR ve věci žádosti o vydání metodického pokynu k archiváliím židovské komunity v České republice a delimitaci archivních souborů židovských náboženských obcí, spolků a nadací do Archivu Židovského muzea v Praze. Výsledkem těchto jednání je vydání metodického návodu Čj. MV-143962-1/AS-2023 z 29. srpna 2023: *Metodický návod č. 4/2023 odboru archivní správy a spisové služby MV, týkající se identifikace archivních souborů židovských náboženských obcí, nadací a spolků a následného postupu při vydání a delimitaci těchto archivních souborů do Archivu Židovského muzea.*

Spolupráce s vědeckými a kulturními institucemi

Archiv uspořádal ve spolupráci s Muzeem Karlovy Vary 9. ročník semináře „Židé v Čechách“, který se uskutečnil ve dnech 11. – 13. 10. 2023 v Muzeu Karlovy Vary. Na semináři bylo

předneseno 20 referátů k historii Židů v Čechách v průběhu 19. a 20. století, dokumentaci židovských nemovitých památek, popisu archivních fondů a sbírek k dějinám Židů v Čechách a významným osobnostem židovských komunit. V rámci programu proběhly též exkurze do Státních okresních archivů v Karlových Varech a v Sokolově, komentovaná prohlídka karlovarských židovských památek a návštěva místní židovské obce.

Archiv zapůjčil Studijní a vědecké knihovně Plzeňského kraje archivní fond Oskara Bauma (8 kرتونů) k provedení digitální konverze. Jednotlivé zdigitalizované materiály byly navraceny dne 22. 6. 2023.

Archiv zajistil exkurzi pro členy České informační společnosti při Národním archivu (4. 4. 2023), pro rodinu S. H. Liebena (20. 11. 2023) a pro studenty Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy v rámci kurzu věnovanému židovskému umění (14. 12. 2023).

Zároveň poskytl dne 17. 5. 2023 své prostory pro natáčení dokumentárního cyklu „*Taje pražské tramway*“ pro Dopravní podnik hl. m. Prahy u příležitosti 150. výročí pražské hromadné dopravy v roce 2025 (režie Radovan Lipus, průvodce pořadem David Vávra).

Archiv též zapůjčil materiály a provedl rešerše pro natáčení koprodukčního dokumentárního dramatu *Vyhnání Židů z Prahy. Odvrácená strana Marie Terezie* o vztahu císařovny Marie Terezie a Židů (<https://www.ceskatelevize.cz/porady/15395397773-marie-terezie-a-vyhnani-zidu-z-prahy/>) v režii Moniky Czernin (1. - 3. 8. 2023).

Účast na konferencích a školeních

19. celostátní archivní konference v Pardubicích (16.–18. května 2023, Tomáš Krákora)